

י:

מבוי שהוא גבוה פרק ראשון עירובין

עין משפט
נר מצוה

מסורת הש"ס

(א) [לקמן טו: סוכה טו.,
 (ב) ג'ירי ה"ח"ש ר"ב יהודה,
 (ג) וי"חא"כ כ"ט ט"ש"ע א"ח
 מלת מן צ"ח מיקון,
 (ד) ח"פ"כ כ"ט ט"ש"ע,
 (ה) [עירובין וי"חא"כ האלף
 ט"ט] ג'ירי ט"ח,
 (ו) כ"ט"א: ל"ה, (ז) ר"ח ג'ירי
 ומני עוקם כ"מין מ' דל"ח"ט,
 דלמלת ל"ה ח"י, (ח) (ט) (י) ט"ז ט"ז.]

הגהות הב"ח

(א) וי"ח"כ ר"ח ט"ש"ע ט"ו
 דל"ח"ט"ט ל"גל ג"ב"י א'
 י"ח"כ:

רבינו חננאל

רבינו חננאל (המשך)
 ואצבעיים חלל באמצע.
 רובין אמר אצבע ומחצה
 מיכן ואצבע ומחצה מן
 ואצבע חלל באמצע.
 ואסיקא דלא פליגי,
 רב דמי אמר באצבעות
 קטנות שהן ו' דאמה.
 רובין אמר באצבעות
 גדולות כגודל שהן ד'
 כטסה. כי פליגי בעומר
 מרובה על הפרוץ משתי
 רוחות. לרב דמי דאמר
 אצבעיים מיכן ואצבעיים
 רוח ואצבעיים רוח
 א"י מצרפת אצבעיים
 ואצבעיים מבי רוחות
 נמצאו מרובה על החלל.
 דמי ד' אצבעות החלל
 כ"ב. אבל אם לא
 תצטרפו לא תמצא מרובה
 אחד עומד מרובה על
 הפרוץ. דמי אצבעיים
 והני אצבעיים אינן.
 אבל רובין [רובין] דאמר
 אצבע ומחצה מיכן
 ואצבע ומחצה מיכן
 ואצבע רוח באמצע אמר
 לך אי איכא עומד מרובה
 על הפרוץ מרובה אחת
 לא מבי רוחות
 פליגי. אי הכי רב דמי
 [הכי איבעיא לי למימר]
 אצבע ובי שלישי אצבע
 מיכן. ואצבע ובי שלישי
 מיכן. שהן ג' אצבעות
 ושלישי ואצבעיים ובי
 שלישי באמצע שהן
 שלש אצבעות חסר
 שלישי. שנספצ העומד
 מכי ורוחיה העומד
 מרובה על הפרוץ [כ'
 שלישי אצבע. אלא כי
 פליגי בעומר כסרוי רב
 דמי אמר הוי עומד
 (ר"בא) [רובין] אמר לא
 הוי עומד. והרוב מיי
 אמות אם יש לו צורת
 דפחה אין צריך למעט

ומעמידו לאורכו של מבוי. באמצע הפתח לכיון דליכא הכשר מבוי
 באורכו של פס היו להו כשמי מביאות ועשה הפתח האחד למבוי זה
 והפתח השני למבוי השני: מרחיק שפי אמוס. מן הכותל ומתחיל
 לעשות שם פס ועושהו משלש אמות לכתום הפתח ומגלחו חמש אמות
 אלו סתומות שפרטת שמי האמות
 נימרת בעומד מרובה עליהן והיכא
 דהוי רוחב כ' יעשה קן אף לגד השני
 או יעשה פס שש אמות וירחיק ד'
 אמות ויתר יציד אחד בעומד מרובה
 על הפרוץ: ואמאי. מלמדת ליה
 לפתוח ג' האמות כאחד: יעשה פס
 אסא ומתלה. לפיכא אלל הכותל
 וירחיק ג' אמות ויעשה פס אמה
 ומתלה אלל פתח גדול וכיון דלא שרית
 ליה נהמי משום דפרוץ מרובה על
 העומד שמכאן ועד העומד שמכאן
 אלל א"כ תצטרפ יחד להיות שניהן
 רבין עליו שמעי' מניה מדלגא מטרפת
 לכו עומד מרובה על הפרוץ בין ג'
 הרוחמות כשמצטרפ לא הוי עומד
 מרובה אלל זיל לגבי כל חד וחד
 ומתלה פרוץ רבה עליו ומצטלו ומתלה
 פתח רחב מעשר: לנוסא אימא לך.
 בעלמא אי לא הוה קאי עומד זה
 כי שני פרטיים מתערפין העומדין
 לנצל פרוץ ומעריף אלל הכא אחי
 אירא דהאי גיפא דבי האמות ואירא
 דפתח הגדול ומצטלי ליה לפס אמה
 ומתלה שביניהן: שעת מינה פרוץ
 כעומד אסור. ופונתח דרב פפא
 ורב הונא כרייה דרב יהושע היא
 כשיליה פירקין ושענת מנהכא דרב
 יהודה כרב הונא סבירא ליה ולפיכך
 כל אמת פרוץ אוסרת עומד שאללה
 ומתלה שאין כאן סתמיה: דהאי
 גיפא. פתח גדול: ודהאי גיפא.
 אמה הפרוץ ומצטלי ליה למה העומד
 שאלל הפתח: וירחיק אסא. מן הכותל
 ויעשה פס אמה ויתר אמה עם אירא
 הפתח לנצל אמה ומתלה דהא צטיל ליה
 אירא דוטר מיניה והכי הוי שפיר טפי
 שלא מהא פירלה שמי אמות כאלתם:
 אין הכי נמי. דהכי שפיר טפי וכולי
 היא לא אטרחה: דילמא שניק פתחא
 רבה. וצטיל חרות פתח מיניה וצטיל
 לחי הממוקן צו ומתלה מבוי זה כלל
 מיקון: מאי שנא מדר' אמי ור' אפי.
 דלמרי לעיל (ד' ה.) במבוי שנספך
 מגידו כלפי ראשו ג' אינו ממיר ואע"ג
 דאין פירלה פוחתה מעשר אמות
 אוסרת במבוי קאסרי ליה אינהו משום
 דלמא עיילי ונסקי כהיהו פירלה
 שלשה וצטיל קמח מפתח וצטיל
 מיקונו: הסס. פירלה פוחתה לגבי
 משום דהיהו פירלה קטנה מגידו של

עושה פס גבוה עשרה במשך ד' אמות. אי איכא מראש הפס
 של ג' פנים עד הכותל אמצעי של מבוי יותר מעשר
 צריך למבוי זה לורת הפתח דהוי מבוי עקום ואע"ג דליכא דשמואל
 קיימין דמפרשיט לעיל (ב) אי צימר מעשר כהא לימא שמואל מרובה
 כסתום דלפתחה עקומות קאי
 וריב"ז פ"י דהכא אפילו צימר מעשר
 לא מיקרי מפולג דכיון דשני הפתחים
 לרה"ר אחד והעומד כפתח זה לא
 יסבג לנא סביב [הפס] לפתח אחר
 אלל צמבוי עקום יש צמבוי ראשי ככל
 זד רה"ר ורגילת לילך דרך מבוי מזל
 זה לגד אחר משום הכי הוי מפולג
 וצומבוי עקום דלצרכיה דלמנת דהוי
 כמו לא הוי פתוח בשני פתחים לרה"ר
 אחד או יפרש שהוא מפולג משלש
 רוחות ובאמצע עקום כפי' ר"י:
ועושה פס שלש אמות. וצריך
 למי אחר דהאי פס לא
 מהני הואיל ומפולג מן הכותל שלש
 דלמרי לקמן דלא הוי למי ומשום הכי
 פרוץ מדר' אמי ומדר' אפי שיהיה לו
 להצטיל לאותו המקון:
ואמאי יעשה פס אמה ומחצה.
 פ"י רש"י דלמאי אצרכיה
 פס ג' אמות יחד משמע שהמקשה צא
 להקל עליו ולא משמע הכי ממשמי
 לקמן כולי האי לא אטרחה רבין
 משמע שהמקשה להמיר עליו צא
 וכענין זה משמע שהיו כל הקושיות
 לכן נראה דפרוץ ויעשה פס אמה
 ומתלה דהכי עדיף טפי דכשני גיפופי
 לגד זה ולגד זה נראה יותר פתח:
עוד כשמואל וחז"ל ש"ו מצטרפין.
 היינו כשמואלה והכלי מתח
 העור דלמרינן צפ"ק דסוכה (ד' י"ח).
 ארובה צבית ובה פותח טפה טומאה
 צבית מה שכנגד ארובה טהור טומאה
 נגד ארובה כל הפתח כולו טהור ומ"מ
 מלטרף האיר כנו אירי סוכה
 דמלטרפין ואין ישיש תחתיו ואין
 לתכוב האיר כסתום ממשע לבוד
 דלהכחא גמירי לה גבי טומאה דלא
 אמרינן לבוד ולהכי נמי קאמר כעמון
 אצבעיים מכאן כ"י ולי אמרת לבוד
 סגי צמשהו מכאן ומשהו מכאן:
ואצבעיים ושני ש"שים ריוח
 באמצע. לא ש"ן
 בעור העסקא שהוא כלי אחי אירא
 דהאי גיפא ואירא דעלמא ומצטיל
 ליה אלל במחיות קבועות דלעיל
 ולקמן כפירקין ג' גבי מקיפין צביליס
 וריב"ז א' מפרש דלירא דעלמא לא
 אמר דלמי ומצטיל ליה אלל כאיר
 שאני מושבו כסתום כהיהו דלעיל
 דחשיב האיר של עשר כסתום
 ובמקסיפין צביליס אירא דלמעלה

מבוי הוא וממעטי כהילוכא אלל הכא בראש המבוי הוא ולא
 ממעטי כהילוכא: עור העסקא. כדמפרש עור העשו לביית הכקא
 של שרים חלל הנקב שבו מלטרף להיות עומד טפה שלם ואם יש
 תחתיו בית מת וכלים שמתאים בהם ובפתחות מטפח אין אהל דמתן
 (ה"לוחט פ"ג משנה ו) טפה על טפה ברום טפה מביא את הטומאה:
 וכמה. יחא נקבן שיהא צטיל אלל העומד שבינו. בנחתות פרק החבלת (ד' חא):
 צוטרפת: כדכרסא. בגדול: צוטרפין. כאלצבע קטנה: לדידך הוי עומד משתי רוחות לרובין
 דאמר רב יהודה מבוי של מבוי אי נמי כדרב יהודה
 דאמר רב יהודה מבוי שהוא רחב חמש עשרה
 אמה במרחיק שתי אמות ועושה פס שלש
 אמות ואמאי יעשה פס אמה ומחצה וירחיק
 שתי אמות ויעשה פס אמה ומחצה שמע מינה
 עומד מרובה על הפרוץ משתי רוחות לא הוי
 עומד לעולם אימא לך הוי עומד יושאני הכא
 דאתי אוריא דהאי גיפא ואוריא דהאי גיפא
 ומבטל ליה ויעשה פס אמה וירחיק אמה
 ויעשה פס אמה וירחיק אמה ויעשה פס אמה
 ש"מ עומד כפרוץ אסור לעולם אימא לך
 מותר ושאני הכא דאתא אוריא דהאי גיפא
 ודהאי גיפא ומבטל ליה וירחיק אמה ויעשה
 פס אמה ומחצה וירחיק אמה ויעשה פס אמה
 ומחצה יאין הכי נמי וכולי האי לא אטרחה
 רבין וליחוש דלמא שביק פיתחא רבה ועייל
 בפיתחא וזמא אמר ר' רב ארא בר מתנה חוקה
 אין ארם מניח פתח גדול ונכנס בפתח קבון
 ומאי שנא מדרבי אמי ודרבי אסי התם קא
 מבעט כהילוכא אמר לא קא מבעט
 כהילוכא פתח התם עור ד' העסקא וחלל שלו
 מצטרפין בטפח מאי עוד העסקא אמר רבה
 בר בר חנה א"ר יוחנן עור כיסוי של בית הכסא
 וכמה כי אתא רב דימי אמר אצבעיים מכאן
 ואצבעיים מכאן ואצבעיים ריוח באמצע כי
 אתא רבין אמר אצבע ומחצה מכאן ואצבע
 ומחצה מכאן ואצבע ריוח באמצע א"ל אבי
 לרב דימי מ' פליגיתו א"ל לא הא ברברכתא
 היא בזוטרותא ולא פליגין א"ל לאי פליגיתו
 ובעומד מרובה על הפרוץ משתי רוחות לרובין
 פליגיתו לדידך הוי עומד משתי רוחות לרובין
 מרובה אחת הוי עומד משתי רוחות לא הוי
 עומד דאי סלקא דעתך לא פליגיתו לרובין
 הכי איבעי ליה למימר אצבע ושליש מכאן
 ואצבע ושליש מכאן ואצבע ושליש ריוח
 באמצע ואלא מאי פליגין לדידי הכי איבעי
 לי למימר אצבע ושני שלישים מכאן ואצבע
 ושני שלישים מכאן ואצבעיים ושני שלישים
 ריוח באמצע אלא אי איכא למימר דפלגין
 בפרוץ כעומד פליגין: האם יש לו צורת
 הפתח אף על פי שרחב מעשר אינו צריך
 למעט: אשכחן צורת הפתח דמהניא
 ברחבו ואמלחרא דמהניא בגבהו
 איפכא

מבוי הוא וממעטי כהילוכא אלל הכא בראש המבוי הוא ולא
 ממעטי כהילוכא: עור העסקא. כדמפרש עור העשו לביית הכקא
 של שרים חלל הנקב שבו מלטרף להיות עומד טפה שלם ואם יש
 תחתיו בית מת וכלים שמתאים בהם ובפתחות מטפח אין אהל דמתן
 (ה"לוחט פ"ג משנה ו) טפה על טפה ברום טפה מביא את הטומאה:
 וכמה. יחא נקבן שיהא צטיל אלל העומד שבינו. בנחתות פרק החבלת (ד' חא):
 צוטרפת: כדכרסא. בגדול: צוטרפין. כאלצבע קטנה: לדידך הוי עומד משתי רוחות לרובין
 דאמר רב יהודה מבוי של מבוי אי נמי כדרב יהודה
 דאמר רב יהודה מבוי שהוא רחב חמש עשרה
 אמה במרחיק שתי אמות ועושה פס שלש
 אמות ואמאי יעשה פס אמה ומחצה וירחיק
 שתי אמות ויעשה פס אמה ומחצה שמע מינה
 עומד מרובה על הפרוץ משתי רוחות לא הוי
 עומד לעולם אימא לך הוי עומד יושאני הכא
 דאתי אוריא דהאי גיפא ואוריא דהאי גיפא
 ומבטל ליה ויעשה פס אמה וירחיק אמה
 ויעשה פס אמה וירחיק אמה ויעשה פס אמה
 ש"מ עומד כפרוץ אסור לעולם אימא לך
 מותר ושאני הכא דאתא אוריא דהאי גיפא
 ודהאי גיפא ומבטל ליה וירחיק אמה ויעשה
 פס אמה ומחצה וירחיק אמה ויעשה פס אמה
 ומחצה יאין הכי נמי וכולי האי לא אטרחה
 רבין וליחוש דלמא שביק פיתחא רבה ועייל
 בפיתחא וזמא אמר ר' רב ארא בר מתנה חוקה
 אין ארם מניח פתח גדול ונכנס בפתח קבון
 ומאי שנא מדרבי אמי ודרבי אסי התם קא
 מבעט כהילוכא אמר לא קא מבעט
 כהילוכא פתח התם עור ד' העסקא וחלל שלו
 מצטרפין בטפח מאי עוד העסקא אמר רבה
 בר בר חנה א"ר יוחנן עור כיסוי של בית הכסא
 וכמה כי אתא רב דימי אמר אצבעיים מכאן
 ואצבעיים מכאן ואצבעיים ריוח באמצע כי
 אתא רבין אמר אצבע ומחצה מכאן ואצבע
 ומחצה מכאן ואצבע ריוח באמצע א"ל אבי
 לרב דימי מ' פליגיתו א"ל לא הא ברברכתא
 היא בזוטרותא ולא פליגין א"ל לאי פליגיתו
 ובעומד מרובה על הפרוץ משתי רוחות לרובין
 פליגיתו לדידך הוי עומד משתי רוחות לרובין
 מרובה אחת הוי עומד משתי רוחות לא הוי
 עומד דאי סלקא דעתך לא פליגיתו לרובין
 הכי איבעי ליה למימר אצבע ושליש מכאן
 ואצבע ושליש מכאן ואצבע ושליש ריוח
 באמצע ואלא מאי פליגין לדידי הכי איבעי
 לי למימר אצבע ושני שלישים מכאן ואצבע
 ושני שלישים מכאן ואצבעיים ושני שלישים
 ריוח באמצע אלא אי איכא למימר דפלגין
 בפרוץ כעומד פליגין: האם יש לו צורת
 הפתח אף על פי שרחב מעשר אינו צריך
 למעט: אשכחן צורת הפתח דמהניא
 ברחבו ואמלחרא דמהניא בגבהו
 איפכא

מבוי הוא וממעטי כהילוכא אלל הכא בראש המבוי הוא ולא
 ממעטי כהילוכא: עור העסקא. כדמפרש עור העשו לביית הכקא
 של שרים חלל הנקב שבו מלטרף להיות עומד טפה שלם ואם יש
 תחתיו בית מת וכלים שמתאים בהם ובפתחות מטפח אין אהל דמתן
 (ה"לוחט פ"ג משנה ו) טפה על טפה ברום טפה מביא את הטומאה:
 וכמה. יחא נקבן שיהא צטיל אלל העומד שבינו. בנחתות פרק החבלת (ד' חא):
 צוטרפת: כדכרסא. בגדול: צוטרפין. כאלצבע קטנה: לדידך הוי עומד משתי רוחות לרובין
 דאמר רב יהודה מבוי של מבוי אי נמי כדרב יהודה
 דאמר רב יהודה מבוי שהוא רחב חמש עשרה
 אמה במרחיק שתי אמות ועושה פס שלש
 אמות ואמאי יעשה פס אמה ומחצה וירחיק
 שתי אמות ויעשה פס אמה ומחצה שמע מינה
 עומד מרובה על הפרוץ משתי רוחות לא הוי
 עומד לעולם אימא לך הוי עומד יושאני הכא
 דאתי אוריא דהאי גיפא ואוריא דהאי גיפא
 ומבטל ליה ויעשה פס אמה וירחיק אמה
 ויעשה פס אמה וירחיק אמה ויעשה פס אמה
 ש"מ עומד כפרוץ אסור לעולם אימא לך
 מותר ושאני הכא דאתא אוריא דהאי גיפא
 ודהאי גיפא ומבטל ליה וירחיק אמה ויעשה
 פס אמה ומחצה וירחיק אמה ויעשה פס אמה
 ומחצה יאין הכי נמי וכולי האי לא אטרחה
 רבין וליחוש דלמא שביק פיתחא רבה ועייל
 בפיתחא וזמא אמר ר' רב ארא בר מתנה חוקה
 אין ארם מניח פתח גדול ונכנס בפתח קבון
 ומאי שנא מדרבי אמי ודרבי אסי התם קא
 מבעט כהילוכא אמר לא קא מבעט
 כהילוכא פתח התם עור ד' העסקא וחלל שלו
 מצטרפין בטפח מאי עוד העסקא אמר רבה
 בר בר חנה א"ר יוחנן עור כיסוי של בית הכסא
 וכמה כי אתא רב דימי אמר אצבעיים מכאן
 ואצבעיים מכאן ואצבעיים ריוח באמצע כי
 אתא רבין אמר אצבע ומחצה מכאן ואצבע
 ומחצה מכאן ואצבע ריוח באמצע א"ל אבי
 לרב דימי מ' פליגיתו א"ל לא הא ברברכתא
 היא בזוטרותא ולא פליגין א"ל לאי פליגיתו
 ובעומד מרובה על הפרוץ משתי רוחות לרובין
 פליגיתו לדידך הוי עומד משתי רוחות לרובין
 מרובה אחת הוי עומד משתי רוחות לא הוי
 עומד דאי סלקא דעתך לא פליגיתו לרובין
 הכי איבעי ליה למימר אצבע ושליש מכאן
 ואצבע ושליש מכאן ואצבע ושליש ריוח
 באמצע ואלא מאי פליגין לדידי הכי איבעי
 לי למימר אצבע ושני שלישים מכאן ואצבע
 ושני שלישים מכאן ואצבעיים ושני שלישים
 ריוח באמצע אלא אי איכא למימר דפלגין
 בפרוץ כעומד פליגין: האם יש לו צורת
 הפתח אף על פי שרחב מעשר אינו צריך
 למעט: אשכחן צורת הפתח דמהניא
 ברחבו ואמלחרא דמהניא בגבהו
 איפכא

מבוי הוא וממעטי כהילוכא אלל הכא בראש המבוי הוא ולא
 ממעטי כהילוכא: עור העסקא. כדמפרש עור העשו לביית הכקא
 של שרים חלל הנקב שבו מלטרף להיות עומד טפה שלם ואם יש
 תחתיו בית מת וכלים שמתאים בהם ובפתחות מטפח אין אהל דמתן
 (ה"לוחט פ"ג משנה ו) טפה על טפה ברום טפה מביא את הטומאה:
 וכמה. יחא נקבן שיהא צטיל אלל העומד שבינו. בנחתות פרק החבלת (ד' חא):
 צוטרפת: כדכרסא. בגדול: צוטרפין. כאלצבע קטנה: לדידך הוי עומד משתי רוחות לרובין
 דאמר רב יהודה מבוי של מבוי אי נמי כדרב יהודה
 דאמר רב יהודה מבוי שהוא רחב חמש עשרה
 אמה במרחיק שתי אמות ועושה פס שלש
 אמות ואמאי יעשה פס אמה ומחצה וירחיק
 שתי אמות ויעשה פס אמה ומחצה שמע מינה
 עומד מרובה על הפרוץ משתי רוחות לא הוי
 עומד לעולם אימא לך הוי עומד יושאני הכא
 דאתי אוריא דהאי גיפא ואוריא דהאי גיפא
 ומבטל ליה ויעשה פס אמה וירחיק אמה
 ויעשה פס אמה וירחיק אמה ויעשה פס אמה
 ש"מ עומד כפרוץ אסור לעולם אימא לך
 מותר ושאני הכא דאתא אוריא דהאי גיפא
 ודהאי גיפא ומבטל ליה וירחיק אמה ויעשה
 פס אמה ומחצה וירחיק אמה ויעשה פס אמה
 ומחצה יאין הכי נמי וכולי האי לא אטרחה
 רבין וליחוש דלמא שביק פיתחא רבה ועייל
 בפיתחא וזמא אמר ר' רב ארא בר מתנה חוקה
 אין ארם מניח פתח גדול ונכנס בפתח קבון
 ומאי שנא מדרבי אמי ודרבי אסי התם קא
 מבעט כהילוכא אמר לא קא מבעט
 כהילוכא פתח התם עור ד' העסקא וחלל שלו
 מצטרפין בטפח מאי עוד העסקא אמר רבה
 בר בר חנה א"ר יוחנן עור כיסוי של בית הכסא
 וכמה כי אתא רב דימי אמר אצבעיים מכאן
 ואצבעיים מכאן ואצבעיים ריוח באמצע כי
 אתא רבין אמר אצבע ומחצה מכאן ואצבע
 ומחצה מכאן ואצבע ריוח באמצע א"ל אבי
 לרב דימי מ' פליגיתו א"ל לא הא ברברכתא
 היא בזוטרותא ולא פליגין א"ל לאי פליגיתו
 ובעומד מרובה על הפרוץ משתי רוחות לרובין
 פליגיתו לדידך הוי עומד משתי רוחות לרובין
 מרובה אחת הוי עומד משתי רוחות לא הוי
 עומד דאי סלקא דעתך לא פליגיתו לרובין
 הכי איבעי ליה למימר אצבע ושליש מכאן
 ואצבע ושליש מכאן ואצבע ושליש ריוח
 באמצע ואלא מאי פליגין לדידי הכי איבעי
 לי למימר אצבע ושני שלישים מכאן ואצבע
 ושני שלישים מכאן ואצבעיים ושני שלישים
 ריוח באמצע אלא אי איכא למימר דפלגין
 בפרוץ כעומד פליגין: האם יש לו צורת
 הפתח אף על פי שרחב מעשר אינו צריך
 למעט: אשכחן צורת הפתח דמהניא
 ברחבו ואמלחרא דמהניא בגבהו
 איפכא